

Rasspecifik Avelsstrategi

RAS

för

CESKYTERRIER

Innehållsförteckning

Rasspecifika avelsstrategier för ceskyterrier.....	4
Sammanfattning.....	4
Inledning	4
Ursprung och historia.....	4
Rasen med det exakta ursprunget	4
Jakten	5
Svårigheter och nytt blod.....	6
Ceskyterriern internationellt.....	6
Ceskyterriern i Sverige	7
Population och avelsstruktur	8
Population.....	8
Kullstorlek	8
Avelsstruktur	8
Avelsstruktur – barnbarn	9
Cesky Terrier Breed Archive.....	9
Övrigt	10
Mål	10
Strategier	10
Mentalitet	10
Bakgrund	10
BPH.....	11
Hälsoenkäter	12
Ljudkänslighet/skotträdsla.....	13
Mål	13
Strategier	13
Hälsa.....	13
Bakgrund	13
Hälsoenkäten 2007 och 2015.....	13
Övrigt	14
Mål	15
Strategier	15
Exteriör.....	16
Bakgrund	16
Det bruna projektet	16
Låg prioritet.....	17

Mål	17
Strategier	17
Förankring	18
Referenser	18
Bilagor	19
Bilaga 1. Hur rasen skapades	19
Bilaga 2. Ett exempel på inavel i rasen.....	20
Bilaga 3. Ceskyterrier med flest svenska barnbarn, samt hanar med flest barnbarn internationellt...	21

Rasspecifika avelsstrategier för ceskyterrier

Reviderad av Ceskyterrierklubben september 2022

Sammanfattning

Sverige har alltid haft en stor roll i ceskyterrierns historia, och har så än idag. Sverige har en förhållandevis stor del av den avelsbas som finns av rasen idag. Det finns i dagsläget ca 300 ceskyterrier i Sverige. De senaste fem åren (2017-2021) har det registrerats i medel 34 valpar per år, vilket är bland de högsta registreringssiffrorna i världen. Det innebär att svenska uppfödare har ett mycket stort ansvar i bevarandet av ceskyterriern. De svenska uppfödarna har använt många importörer och inavelsgraden på de svenska hundarna är lägre än i de flesta andra länder. Uppfödare bör fortsätta vara vaksamma på att inga hanar överanvänds i avel samt försöka använda individer som inte tidigare är använda i avel.

Ceskyterriern har en unik mentalitet. Den har terrierns envishet men på ett mildt och försynt sätt. Den är lugn, följsam, nyfiken och kommunikativ. Den kan vara reserverad mot främlingar. Jaktlusten är styrbar. Att fler ceskyterrier går BPH är önskvärt.

Rasen är sund och förhållandevis frisk. Sjukdomar som särskilt bör uppmärksammas i aveln är lymfom, skottekramp, short ulna och urinvägsinfektion. Självklart skall alla avelsdjur vara friska och sunda.

Då rasen är så pass numerärt liten bör exteriören inte prioriteras. Genetisk variation, mentalitet och hälsa är viktigare.

Inledning

Svenska Kennelklubbens kennelfullmäktige fattade 2001 beslut om att det för varje ras ska finnas en rasspecifik avelsstrategi (RAS), som i första hand är en vägledning och riktlinje för uppfödarna, men den tjänar också som konsumentupplysning för den som har planer på att köpa hund. RAS beskriver både problem och starka sidor, som kan finnas inom rasen.

Detta är den andra reviderade upplagan av rasspecifika avelsstrategier (RAS) för ceskyterrier. Första RAS fastställdes 2007-05-09 och reviderades första gången 2014-11-19.

Ursprung och historia

Rasen med det exakta ursprunget

Den tjeckiske kynologen, jägaren och genetikern Frantisek Horák (1909-1996) drömde i många år om att skapa den perfekta jakthunden genom att korsa skotsk terrier och

sealyhamterrier. Han ville ha en liten rörlig terrier med ett lätthanterligt temperament, hängande öron, mörk färg och lättskött päls som skulle klippas. Han var också nyfiken på om det gick att skapa en helt ny ras från så få ursprungsindivider som möjligt. Efter andra världskriget kunde han så småningom förverkliga sin dröm om att skapa en ny ras. Den skotska terriertiken Donka Lovu Zdar parades 1949 med sealyhamhanen Buganier Urquelle. Tre valpar föddes, men bara en hane överlevde. Han fick namnet Adam Lovu Zdar och nr 1. Horák meddelade nu den tjeckoslovakiska kennelklubben om sitt experiment, och han förde noggranna anteckningar om de kombinationer han gjorde, se tabell 1 bilaga 1. Han ställde höga krav på sina avelsdjur och selekterade hårt för att få de egenskaper han ville ha.

Två skotska terriertikar och två sealyhamhanar (far och son) användes för att skapa den nya rasen. I praktiken blev det bara en av tikarna och de två hanarna som lade grunden för ceskyterriern.

Det tog endast 14 år och 15 kullar innan Frantisek Horák kunde visa upp en grupp hundar som blev godkända av FCI 1963. Då hade Horák 35 hundar i sitt register, varav 14 registrerades av FCI som ceskyterrier. Bland dessa 14 hundar finns båda föräldrarna till den tik som 1969 importerades till Sverige.

Chrpa del Monte har stått modell för dagens standard.

Jakten

Horák var en entusiastisk jägare. Ett av målen med att skapa ceskyterriern var att få fram den perfekta jakthunden, men en dag 1958 tog han med sig en liten rävnunge hem som han sedan höll som husdjur. Efter den dagen jagade han aldrig mer [1].

När ceskyterriern blev godkänd av FCI 1963 ingick den tillsammans med alla andra terrier i CMS (Tjeckoslovakiska Jaktföreningen). Där ställdes höga krav på bland annat jaktmeritering både för uppfödare och avelshundar. Det visade sig vara svårt att kombinera ceskyterrierns mjuka och silkiga päls med både jakt och utställning. Rasen blev aldrig populär bland jägare [2].

Frantisek Horák försökte under många år få ut ceskyterriern ur CMS, men det lyckades inte förrän 1989 då det politiska klimatet i landet ändrades. Då bildades KCHCT, en klubb för uppfödare av ceskyterrier. Några uppfödare stannade kvar i CMS och jagade med sina ceskyterrier. Än idag finns det enstaka jägare som jagar med rasen i hemlandet.

Svårigheter och nytt blod

När ceskyterriern blivit godkänd av FCI började det svåra arbetet att få rasen att leva vidare med en sluten stambok och ytterst få individer. Flera kennlar började föda upp rasen, men alla använde i princip samma hanar. Tre hanar var far till 54 av de 61 första kullarna som föddes. Detta berodde åtminstone delvis på de hårda regler och krav som var satta av den Tjeckoslovakiska Jaktföreningen. Bland annat var det svårt att få hundarna godkända för avel, och kennlarna fick inte ha fler än fem hundar i avel [2].

I slutet på 70-talet var rasen på väg att dö ut. Det fanns få uppfödare och flertalet av de hundar som fanns var gamla och sterila. Många valpar dog i virusinfektioner. En kraftansträngning gjordes av Frantisek Horák och andra rasentusiaster och man lyckades rädda rasen från att dö ut. Man fick hjälp utomlands med vaccin som minskade valpdödligheten. För att minska inavelsdepressionen korsade Horák 1984 in nytt blod från sealyhamterrier genom att para en sealyhamtik med en ceskyterrierhane. Han upprepade samma kombination året efter. Avkommor från båda dessa kullar användes senare i avel. Detta är den enda inkorsning som skett i rasen sedan den skapades på 1950-talet. Rasen blev genast mer fertil, fick bättre immunförsvar och livskraftigare valpar. Man fick även bättre pälskvalitet på vuxna hundar. Nackdelen med inkorsningen var att man fick in exteriöra fel man inte tidigare haft problem med, tex stora tunga öron, ljusa ögon och högt burens svans. Hundarna blev även större [2].

Ännu idag präglas aveln av ceskyterrier starkt av linjeavel i rasens hemland. Ett exempel på linjeavel i en tjeckisk kennel finns i bilaga 2.

Horák var fram till sin död aktiv uppfödare av ceskyterrier. Han hade sin sista kull i slutet av 1995, några månader innan han dog 86 år gammal.

Ceskyterriern internationellt

Ceskyterriern spreds tidigt utanför hemlandet, först till Sverige och därefter till Finland. Till Sverige importerades en tik redan 1969. Under större delen av 70-talet fanns uppfödning enbart i Tjeckoslovakien och Sverige, men en första kull föddes i Finland 1979.

På 80-talet fanns uppfödning av rasen i Tjeckoslovakien (410 registrerade valpar), Sverige (100), Finland (50), Nederländerna (50) och Norge (30). Det fanns även enstaka valpar registrerade i Frankrike, Tyskland och Polen.

Idag finns ceskyterriern i ett 20-tal länder men i de flesta länder är den mycket ovanlig och i många länder finns endast några få exemplar. De tre länder som föder upp flest ceskyterrier i dagsläget är Sverige, Storbritannien och Tjeckien. I Sverige och Storbritannien registrerades 33 valpar per år 2016-2020. Under samma period registrerades 31 valpar per år i Tjeckien, se diagram 1.

Det internationella samarbetet är tämligen stort, vilket är ett måste med en så numerärt liten ras.

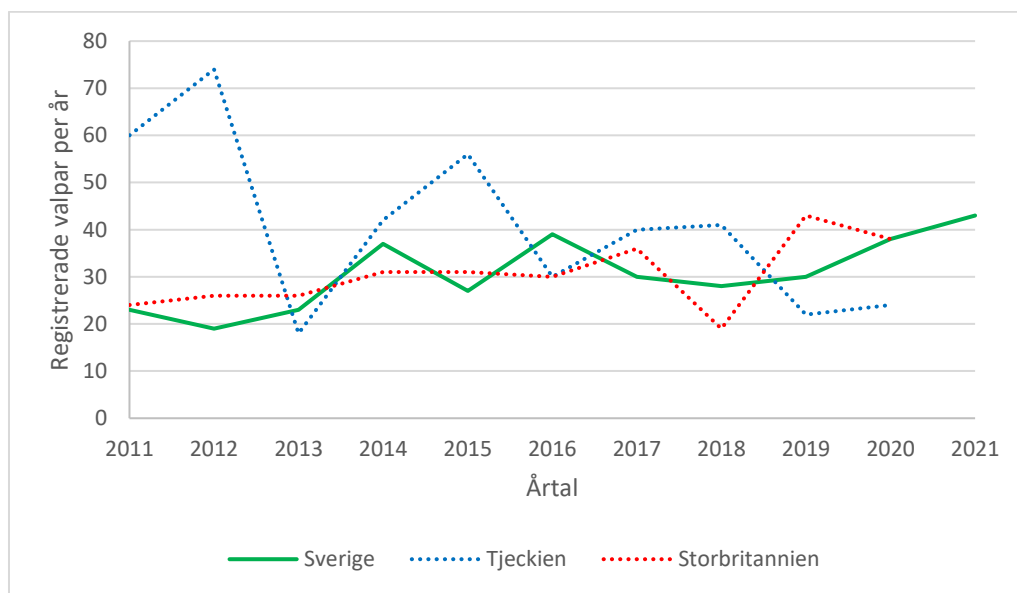

Diagram 1. Registreringar per år 2011-2021 i Sverige, Tjeckien och Storbritannien.

Ceskyterriern i Sverige

Redan sex år efter att rasen blev godkänd av FCI kom den första ceskyterriern till Sverige.

Det var Orlice Lovu Zdar som importerades av Thea och Sören Simonsson, Solkustens kennel. Orlice var född i den första kull som föddes efter att ceskyterriern blev godkänd av FCI. Orlice var dräktig med Mrak Lovu Zdar och fick i karantän fyra valpar 1969. Mrak hade nr 11 i stamboken och Orlice nr 16.

Thea och Sören Simonsson behöll de fyra valparna, en hane och tre tikar, men var i behov av en importhane för att kunna fortsätta sin avel. Horák hade sett ut en hane han ville skicka till Sverige, men tjeckoslovakiska myndigheter hade infört ett exportförbud på alla jaktraser. Efter segdragen byråkrati kom General Lovu Zdar till Sverige 1971. Grunden för den svenska aveln var därmed lagd. Svenska ceskyterrier håller idag mycket hög kvalitet.

Population och avelsstruktur

Population

Under åren 2012-2021 registrerades 314 ceskyterrier i SKK, se tabell 1. Av dessa var 23 importter. Det innebär att den totala populationen av ceskyterrier i Sverige torde ligga på ca 300 individer.

Kullstorlek

Det har registrerats 75 valpkullar 2012-2021 med ett snitt på 4,2 valpar per kull. Detta kan jämföras med 41 kullar födda under perioden 2002-2011. Då var kullstorleken i snitt 4,3 valpar per kull. Går man längre tillbaka var kullstorleken något lägre; 1990-1999 var antalet kullar 82 med ett snitt på 3,8 valpar per kull. TjECKien har en lägre kullstorlek, 2011-2020 föddes 120 kullar med en genomsnittlig kullstorlek på 3,4 valpar.

Tabell 1. Registrerade valpar, antal valpkullar, kullstorlek och antal importter under åren 2012-2021 [3].

År	Registrerade valpar	Valpkullar	Kullstorlek i snitt	Importter
2012	19	4	4,0	2
2013	23	6	4,3	4
2014	37	9	4,3	1
2015	27	5	4,4	3
2016	39	10	4,1	6
2017	30	8	3,6	3
2018	28	8	4,1	0
2019	30	7	3,6	2
2020	38	8	4,8	2
2021	43	10	4,3	0
Genomsnitt	31,4	7,5	4,2	2,3

Avelsstruktur

Under åren 2012-2021 har 36 st hanar och 44 st tikar använts i avel. Det är positivt att fördelningen är så pass jämn mellan antalet hanar och tikar, antalet hanar är 82 % av antalet tikar.

Ökningen av inavelsgraden i rasen har minskat under de senaste 20 åren, se diagram 1.

Detta beror dels på användningen av avelsdata och en ökad kunskap om inavelns negativa effekter samt dels på att det numera är tämligen lätt att importera hundar från EU-länderna, där de flesta ceskyterrier finns.

De senaste årens låga siffror (0,3-2,4 %) kan delvis förklaras av att 14 av de 36 använda hanarna är importter och 4 är utländska, samt att 6 av de 44 tikarna är importter. Strävan efter en låg inavelsgrad ökar tyvärr risken att importhanarna överanvänds, bland annat har en import född 2010 haft 7 kullar och en född 2013 haft 6 kullar. Nämnas bör också att för

importerna räknas endast tre generationer jämfört med fem generationer för svenska hundar, vilket kan ge en lägre siffra vid parningar med import.

Det långsiktiga målet är att ökningen av inavelsgraden beräknat över fem generationer skall ligga under 2,5 %, som är den rekommenderade maximala inavelsökningen i en ras för en hållbar avel. Kortsiktigt kan inavelsgraden ligga högre enstaka år om detta medför att fler hanar används i avel, samt att importhanarna inte överanvänds.

Svenska uppfödare har alltid använt import i hög grad och inavelsgraden är lägre för svenska ceskyterrier än vad den är i de flesta andra länder.

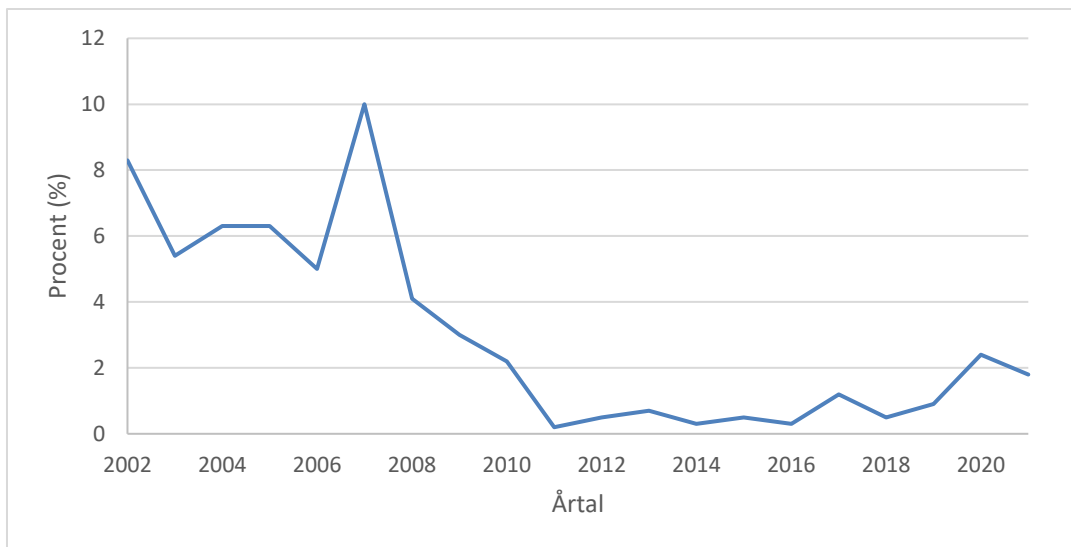

Diagram 2. Inavelsgraden i % 2002-2021.

Avelsstruktur – barnbarn

Den snäva avelsbasen som finns inom rasen syns även när man ser på barnbarnsstrukturen, se tabell 1 bilaga 3. Fem hundar har 57-92 svenska barnbarn. Ytterligare tio hundar har 34-55 svenska barnbarn. Flera av hundarna i tabellen är släkt med varandra. Av de 20 hundarna som har flest barnbarn är 8 st tikar varav alla är svenskfödda. Av de 12 hanarna är 8 st import.

Cesky Terrier Breed Archive

Antalet hundar i avel och antalet kullar som föds är för få för att ett effektivt avelsarbete skall kunna bedrivas. Rasen är helt beroende av import och ett internationellt samarbete. Ett resultat av det internationella samarbetet är databasen Cesky Terrier Breed Archive med 6500 hundar. Databasen innehåller med några få undantag all världens ceskyterrier och är ett utmärkt hjälpmedel i avelsarbetet med inavelsgrad, provparningar och statistik enkelt tillgängligt. Databasen ger möjlighet att räkna ut inavelsgrad på provparningar med utländska hundar. Programmet väljer per automatik 7 generationer (går att ändra), vilket flera uppfödare använder även på svenska hundar.

Övrigt

Om antalet uppfödare ökar skulle fler hundar användas i avel och fler valpar registreras. Den som funderar på att bli uppfödare bör därför uppmuntras, stöttas och utbildas av både klubben och etablerade uppfödare.

Mål

- att öka antal registrerade hundar per år
- att minska förlusten av genetiska variation och öka antalet hundar som används i avel
- att behålla en genomsnittlig inavelsgrad under 2,5 % räknat på fem generationer.
- öka det internationella samarbetet

Strategier

- att öka antalet uppfödare genom att göra rasen mer synlig samt uppmuntra och stötta presumtiva nya uppfödare
- uppmuntra, stötta och utbilda nya uppfödare både genom klubben och etablerade uppfödare
- sprida kunskap om avel i numerärt små raser via hemsida och vid möten, men också genom personlig kontakt mellan uppfödare och blivande uppfödare
- att vid import av avelsdjur eller sperma uppmana att välja så obesläktade linjer som möjligt
- använda även omeriterade djur i avel om dessa är viktiga för den genetiska variationen
- uppmuntra internationellt samarbete mellan rasklubbar och uppfödare, bland annat genom utbyte av material i klubbtidningar och hemsidor
- använda Cesky Terrier Breed Archive som ett komplement till Avelsdata

Mentalitet

Bakgrund

I standarden för ceskyterrier står följande: *”Ceskyterrier skall vara en trevlig och gladlynt sällskapshund med jämnt, aldrig aggressivt, temperament. Rasen skall vara lättlärd, lugn och ha vänlig läggning. Den kan vara något reserverad mot främlingar.”*

Ceskyterriern har inte något typiskt terriertemperament. Rasen är lugnare och mer fridsam än många andra terrier, och den är en utpräglad familjehund. Den är robust, samarbetsvillig och lättlärd, dock blandat med ett visst mått envishet. Jaktlusten är måttlig eller obefintlig. Rasen är främst en sällskapshund, och rasens lugn och följsamhet gör att den är lätt att ha

med sig överallt. Ceskyterriern är ingen utpräglad sporthund, men fungerar för de flesta hundaktiviteter på hobbynivå.

Ett utmärkande drag för ceskyterriern är ointresse för främmande människor. Den får enligt standarden vara något reserverad mot främlingar. Detta får dock aldrig uttrycka sig i skygghet eller aggressivitet, vilket endast undantagsvis förekommer i den svenska populationen av ceskyterrier.

BPH

Antalet ceskyterrier som genomgått BPH är 26 st (dec 2021). Dessa är födda 2008-2018. Av dessa 26 är 25 svenskfödda och 23 kommer från en och samma kennel. Den hund som är import finns inte medräknad i spindeldiagrammet där endast svenskfödda hundar är inkluderade i medelvärdet. Samtliga har utfört BPH med skott.

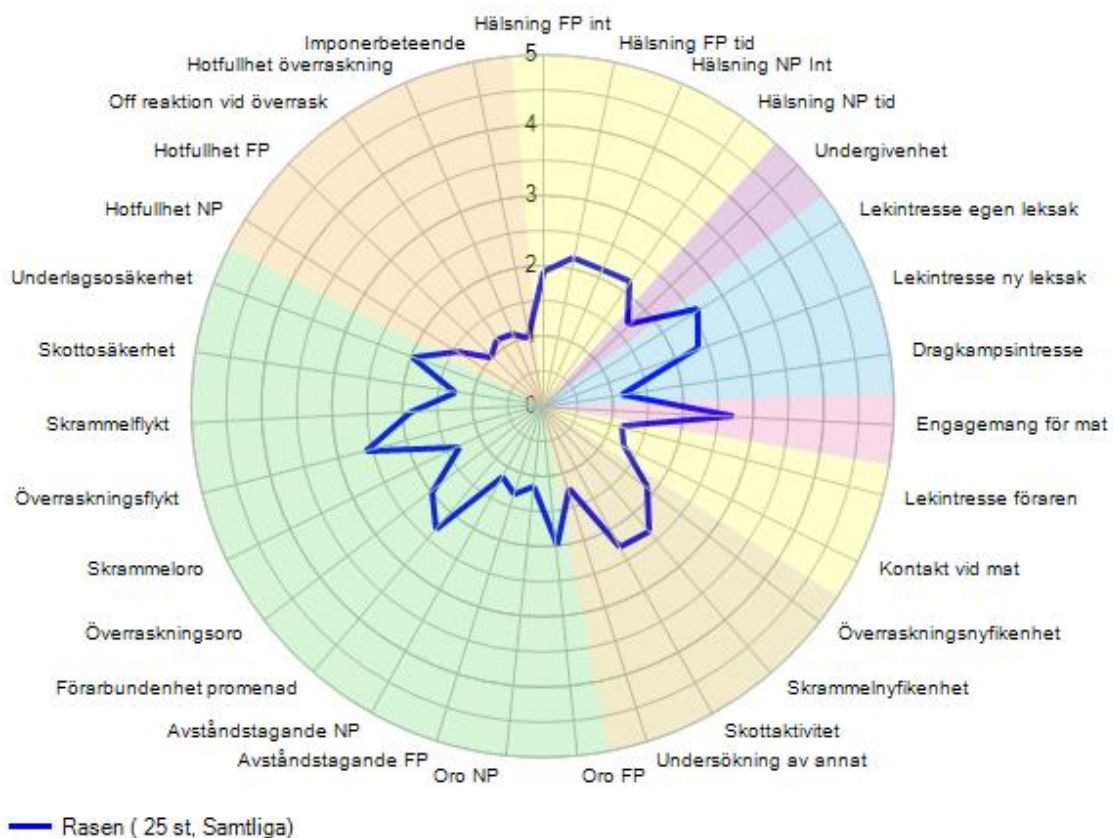

Diagram 3. Spindeldiagram BPH medelvärde för ceskyterrier födda 2008-2018.

Forskningen har visat att egenskaperna socialitet, lekfullhet, jaktlust och mod ofta hänger ihop [4]. Detta stämmer tämligen väl in på ceskyterriern. Att rasen endast är måttligt social och därmed inte springer fram till alla den möter, anses av de flesta ägare till rasen vara en

positiv egenskap. Ceskyterriern är en trogen och nyfiken följeslagare i vardagen, men de flesta har måttlig eller ingen leklust. Rasen är känd för att ha låg och styrbar jaktlust. Det är i allmänhet enkelt att ha en ceskyterrier lös utan koppel den tid på året då detta är lämpligt. Det finns enstaka ceskyterrier som har tillräckligt mycket jaktinstinkt för att kunna tränas till fungerande jakthund på bland annat rådjur och vildsvin, men dessa individer är få. Att ceskyterriern kan vara lättskrämd är något som inte får gå till överdrift, men det är en del av ceskyterrierns mentalitet och hör ihop med att rasen är mild, lyhörd och signalkänslig. Enligt etologen Per Jensen är raser med lågt "mod" ofta mer lätthanterliga [4]. En av ceskyterrierns mest rastypiska mentala särdrag är följsamheten och den återspeglar sig i de mycket låga poängen för "undersökning av annat", samt i "förarbundenhet". Ingen annan ras har så låga poäng för "undersökning av annat" som ceskyterriern¹. Förarbundenhet ligger i BPH-cirkeln under rädsla, men för en ceskyterrier handlar det många gånger främst om en kombination av envishet och trofasthet till sin matte/husse. Ceskyterriern utmärker sig även genom att vara mer undergiven än alla andra terrier och även de flesta andra raser. En ras som är något mer undergiven än ceskyterriern är border collien, en helt annan typ av hund. Vad dessa två raser har gemensamt är att de är signalkänsliga och kommunikativa. Då antalet ceskyterrier som gått BPH är få, är medelresultatet för rasen osäkert och kan komma att ändras när fler ceskyterrier genomför BPH.

Hälsoenkäter

Hälsoenkäten 2007

Enligt hälsoenkäten 2007 (96 st hundar) angav en majoritet av ägarna att deras hundar var följsamma, glada och trevliga. Problem som angavs var rädd/reserverad 10 st (10 %) och ljudkänslighet/skotträdsla 10 hundar (10 %). För hanhundarna angavs 7 st (16 %) vara hanhundsaggressiva. Sammantaget var problemen inte så stora att de upplevdes som besvärande av ägarna annat än i enstaka fall.

Hälsoenkäten 2015

Enligt hälsoenkäten 2015 är vanliga ord man använder för att beskriva ceskyterriern; tillgiven, lojal, lugn, glad, vänlig, följsam och lättsam. Så gott som alla, 102 st av 104, var nöjda med sitt val av ras. Dock ansåg 24 st av 104 att deras hund hade någon form av problembeteende. Skygghet var det vanligaste oönskade beteendet (8 st, 8 %), följt av skotträdsla (4 st, 4 %), hundilska (4 st, 4 %) och skällighet (4 st, 4 %).

Jämfört med hälsoenkäten från 2007 har problembeteenden i rasen inte ökat utan kanske snarare minskat, men den statistiska osäkerheten är stor då antalet hundar är litet.

¹ Avelsdata BPH jan-2022, raser med resultat från minst fem hundar.

Ljudkänslighet/skotträdsla

I tidigare versioner av RAS (2007 och 2014) nämnde man att ljudkänslighet var ett problem i rasen, men vare sig hälsoenkäten 2015 eller BPH stöder detta.

Mål

- att behålla den rastypiska mentaliteten
- att alla avelshundar ska genomgå BPH
- att minst 20 % av årskullarna går BPH om 5 år.

Strategier

- undvika att i avel använda aggressiva, skygga, nervösa eller ljudkänsliga individer
- att informera om BPH till uppfödare
- att uppmuntra valpköpare att gå BPH med sina hundar
- BPH-dagar på kennel- och/eller rasklubb nivå

Hälsa

Bakgrund

Ceskyterriern är inte ansluten till något av SKK's hälsoprogram. Uppgifter om hälsostatus grundas på en enkät 2007 och 2015 till svenska ceskyterrierägare, rapporter till Ceskyterrierklubbens avelsråd, samt uppgifter från svenska och finska Avelsdata. Ceskyterriern är en tämligen sund ras, men p g a den stora användningen av importörer i avel bör man vara observant på att nya sjukdomar kan dyka upp i landet. Det är viktigt med en öppenhet om sjukdomar och defekter. En hälsoenkät bör skickas ut till alla kända ceskyterrierägare var femte år för att kartlägga hälsotillståndet inom rasen och fånga upp nya problem tidigt. Vid behov kan man komplettera med hälsoenkäter riktade till uppfödare. Rasen har lätta valpningar och tikarna tar i allmänhet mycket väl hand om sina valpar.

Hälsoenkäten 2007 och 2015

Enkäten 2007 riktade sig till samtliga kända ceskyterrierägare i landet och omfattade alla åldrar. Svarstalet omfattade totalt 96 hundar varav 43 hanhundar och 53 tikar med födelseår från 1989 till 2006, vilket är drygt 20 % av antalet registrerade valpar under denna tidsperiod. En andra enkät skickades ut 2015 och vände sig till alla ägare av ceskyterrier födda 2000 – 2014. Det inkom 104 svar vilket ger en svarsfrekvens på 33%. Om man enbart ser på de senaste tio åren var svarsfrekvensen 47 %.

Lymfom

Tumörformerna lymfom och leukemi är den tredje vanligaste tumörsjukdomen hos hund [5]. Ceskyterriern är en av de raser som har en ökad disposition att få lymfom. Andra raser med ökad disposition är bland annat skotsk terrier, boxer och golden retriever [6]. Man har inte

kunnat visa på någon ärftlighet för sjukdomen men det faktum att den är vanligare inom vissa raser kan tyda på att den till viss del är ärftlig. Sjukdomen bör därför uppmärksammas vid avelsarbetet.

2007: 5 st hundar (5 %) hade drabbats av lymfom. Åldern var 10-13 år med undantag av en hund som var tre år. I stort sett samtliga blodslinjer som finns i Sverige var representerade.

2015: 5 st hundar (5 %) drabbats av lymfom. Åldern på dessa hundar var 4-11 år.

Hudproblem

Ungefär var femte hund (20 %) i den svenska hundpopulationen drabbas någon gång i livet av en hud- eller öronsjukdom. Allergi drabbar 10 % av alla renrasiga hundar [7].

2007: Hudproblem drabbade 18 st ceskyterrier (19 %) enligt hälsoenkäten. Av dessa var 4 st hundar (4 %) konstaterat allergiska.

2015: Hudproblem drabbade 15 ceskyterrier (14 %), varav 6 st (6 %) var allergiska och 5 st (5 %) hade haft parasiter. (Två av de allergiska hundarna hade fått sin diagnos av veterinär med inriktning på hudsjukdomar).

Urinvägsinfektion

2007: Enligt hälsoenkäten drabbades 19 st tikar (36 % av tikarna) av urinvägsinfektion, allt från någon enstaka gång som valp till upprepade gånger i vuxen ålder. Ingen hanhund drabbades av UVI.

2015: Enligt enkäten har 14 st tikar (22 % av tikarna) och 2 st hanar (5 % av hanarna) någon gång i livet haft urinvägsinfektion.

Krampanfall

2007: Av hundarna i hälsoenkäten hade 5 st (5 %) haft krampanfall, varierande från ett enda kortvarigt anfall till upprepade anfall som krävde medicinering.

2015: Enligt enkäten hade 2 st hundar (2 %) haft krampanfall.

Övrigt

Skottekramp

I rasstandardens nämns att ceskyterriern inte får röra sig med oregelbundna, knyckiga, spastiska rörelser. Detta syftar på rörelsestörningen "skottekramp", som förekommer hos skotsk terrier och ceskyterrier. Skottekramp är ingen "kramp" utan en rörelsestörning. Typiskt för denna defekt/sjukdom är att hundarna har svårt att galoppa när de blir glada eller stressade. De gör mycket typiska "studs/hopp" med bakbenen. Symptomen visar sig vanligen när valpen är några månader gammal, och avtar sedan med ålder då hunden dels lär sig hantera sitt handikapp och dels ofta lugnar sig med åldern. Sjukdomen nedärvs troligen recessivt och kan därför ligga dold i flera generationer. I Sverige har det endast förekommit några enstaka fall sedan rasen importerades till landet. Hundar som har skottekramp ska ej användas i avel och ej heller föräldrar eller eventuell avkomma. Avkomma till kända bärare bör användas med viss försiktighet, och endast om individen kan anses ha ett högt avelsvärde.

Short Ulna

Short ulna innebär att armbågsbenet slutar växa för tidigt och de två benen i underarmen blir olika långa. Detta innebär att passformen blir dålig i armbågsleden vilket ger stort slitage i den leden. Hela frambenet påverkas och blir krokigt med utåtvriden tass och armbåge. Det är mycket viktigt att hunden får behandling i tid, då kirurgiskt ingrepp endast kan göras så länge hunden växer. Ärftligheten är okänd. Short ulna kan även uppkomma genom trauma. Sedan 2012 har sju fall av short ulna rapporterats till Ceskyterrierklubbens avelskommitté. Av de sju fall som rapporterats i Sverige har fem minst en förälder som är import. De övriga två har mor- och farföräldrar som är import. Importerna kommer från fyra olika länder. Short ulna borde därför inte vara ett problem enbart i Sverige. Med tanke på antalet fall bör sjukdomen uppmärksammas i avelsarbetet. Hundar med short ulna ska inte användas i avel och kombinationer där avkomma fått short ulna bör inte upprepas.

Mål

- att bibehålla ceskyteriernas goda hälsostatus
- att kartlägga och följa rasens hälsostatus genom engagemang i Cesky Terrier Breed Archive
- frekvensen av de hälsoproblem som uppmärksammas skall ej öka under den närmaste femårsperioden

Strategier

- samla information om existerande hälsoproblem
- informera om existerande hälsoproblem vid uppfödarträffar
- genomföra en ny hälsoenkät vart femte år i anslutning till revidering av RAS samt vid behov genomföra hälsoenkäter riktade till uppfödare
- uppmuntra till en öppenhet när det gäller sjukdomsfall och defekter
- informera valpköpare om skottekramp och short ulna
- uppmuntra uppfödare och valpköpare att rapportera hälsoproblem till Ceskyterrierklubbens avelsråd
- ej avla på hundar med skottekramp, deras föräldrar eller eventuell redan född avkomma, dvs kända bärare
- ej upprepa kombinationer där man fått valpar med short ulna
- i möjligaste mån följa hälsostatusen inom rasen internationellt
- informera om Cesky Terrier Breed Archive

Exteriör

Bakgrund

Ceskyterriern skapades för att fungera som jakthund, men har alltid först och främst varit en uppskattad sällskapshund. Den är en rörlig och uthållig hund som tar sig fram överallt.

Ceskyterriern har en unik exteriör. Den liknar ingen annan ras. Den typiska rygglinjen skall ha en måttlig välvning över länd och kors. Huvudet ska vara långt och inte alltför brett. Halsen ska vara tämligen stark och medellång. Den ska bäras något framåtlutande. Fram- och bakben ska vara raka och parallella. Bakbenen ska vara välvinklade. Rörelserna ska vara fria och kraftfulla med bra påskjut.

Enligt standarden skall pälsen, utan överdrifter, vara lång, fin men inte mjuk, svagt vågig och silkesglänsande. Till vardags brukar man dock kalla ceskyterrierns päls mjuk, och menar då silkig och mjuk, inte ullig och mjuk. Pälsen får inte heller vara sträv. Unga hundar har ofta en sämre pälskvalitet med långsamt växande päls.

Pälsen klipps enligt standard och ska vara lång på oklippta partier men utan överdrifter. Ceskyterriern var ursprungligen framtagen som en arbetande hund. Alltför riklig päls är därför inte önskvärt.

Brindle färg är inte tillåten i den långa pälsen efter 2 års ålder.

Trång underkäke där nedre käkens hörntänder går upp i gommen har blivit ett relativt vanligt problem.

Storleken skall enligt standarden vara 6-10 kg. I praktiken är ceskyterriern idag ofta större än önskvärt både i Sverige och internationellt. Att storleken är större beror bland annat på den sealyhamtik som korsades in i rasen på 80-talet, men troligen också på skillnader i hundhållning och utfodring jämfört med förhållandena i Tjeckoslovakien i mitten på 1900-talet.

Rasklubben har gjort försök med frivillig vägning av hundarna vid Ceskyspecialen vid några tillfällen. Det blir dock en stor osäkerhet i de siffrorna då antalet hundar är litet och flera variabler påverkar vikten, främst hundens ålder och hull.

Det bruna projektet

Horák fick i sina första kullar två chokladbruna valpar, en tik och en hane. Som vuxna blev de hundarna ljus kaffebruna. Horák beslutade att detta skulle vara en godkänd färg i rasen.

Hanen visade sig vara steril och tiken dog tyvärr tidigt i en jaktolycka och fick inga avkommor. Hórák fick inga fler bruna valpar i sin uppfödning.

På 80-talet föddes plötsligt en brun valp på en annan kennel i Tjeckoslovakien. Det bruna anlaget är recessivt, och kan därför ligga dolt i många generationer. Den uppfödaren arbetade sedan ensam för att bevara den bruna färgen i rasen. År 2016 fick en svensk kennel köpa två hundar som bar på den bruna genen, och i oktober 2020 föddes två bruna valpar i Sverige. De är de första bruna valparna som fötts utanför Tjeckien och de är de enda bruna

ceskyterrierna i världen idag. Den bruna genen är nu spridd till flera kennlar i Sverige. Avel för brun färg underlättas av att det finns ett DNA-test för brunt anlag. Det testet visar om hunden är BB (svart), Bb (svart med brunt anlag) eller bb (brun). Ceskyterriern är svart eller brun och har anlag som bleker färgen till grå respektive kaffebrun. Avel för brun färg får aldrig ske på bekostnad av genetisk variation, hälsa eller mentalitet, men om vi kan bevara den bruna färgen i rasen har vi förverkligat Horáks dröm om grå och bruna ceskyterrier.

Låg prioritet

Med tanke på den mycket smala avelsbasen och den redan höga inavelsgraden måste exteriören i nuläget ha en relativt låg prioritet. Genetisk variation, hälsa och mentalitet måste komma före exteriören. Det innebär att friska och sunda individer med bra mentalitet bör användas i avel om de är rastypiska och inte tidigare använda i avel. Numera ser man ytterst sällan ceskyterrier som inte är rastypiska. Exteriöra fel som inte är skäl nog för att utesluta en hund ur avel kan vara bland annat:

lindriga bettfel, för stora öron, felaktigt burna öron, felaktig pälskvalitet, brindle färg efter två års ålder eller vikt över 10 kg.

Uppfödare ska vara medvetna om att ovanstående är fel och ej önskvärt i rasen, men man bör tänka att det primära målet först och främst är rasens överlevnad. När rasens numerär är större kan man börja selektera hårdare på exteriöra egenskaper.

Mål

- att bibehålla den höga exteriöra kvalitet vi har på ceskyterriern i Sverige
- minska antalet bettfel där nedre käkens hörntänder går upp i gommen
- medelvikten på svenska ceskyterrier bör inte öka under de närmaste fem åren utan hellre närma sig rasstandardens angivelser
- bevara det bruna anlaget i populationen

Strategier

- prioritera rastypiska hundar och från avel välja bort de hundar som saknar flera/de flesta rastypiska detaljerna, dock med hänsyn tagen till den smala avelsbasen
- underkäkens bredd och hörntändernas placering bör uppmärksammas vid val av avelsdjur
- Uppfödare bör DNA-testa valpar som kan vara bruna bärare, så att man har kunskap om vilka hundar som är bärare av det bruna anlaget.

Förankring

- publicering på Rasklubbens hemsida och Facebook-grupp
- e-post har gått ut till samtliga uppfödare som haft kull under åren 2012-2021.

Referenser

1. Frantisek Horák – Sheila Atter (Artikel publicerad på internet. Artikeln baseras på samtal med Jaroslava Horáková (Frantisek Horáks fru.)
2. Český Teriér – Hana Petrusová, 1999
3. SKK's Avelsdata
4. Hundens språk och tankar – Per Jensen, 2016
5. Hundens sjukdomar – Birgitta Wikström, Josefin Öberg, 2006
6. Min hund har malignt lymfom - Docent Henrik von Euler, specialist i tumörsjukdomar, hund och katt, Leg vet VMD Diplomate ECVIM-CA (oncology), Institutionen för kliniska vetenskaper Sveriges Lantbruksuniversitet
7. Hundens Hud – Susanne Åhman, 2009

Ceskyterrierklubbens avelsråd och styrelse september 2022

Bilagor

Bilaga 1. Hur rasen skapades

Tabell 1. Ceskyterrierns ursprung. Nummerserierna är dels Horáks nummer och dels de som tilldelades hundarna som togs in i stamboken 1963.

Födelsedatum	nr	kön	namn	far	mor
19491225	1	hane	Adam Lovu Zdar	Buganier Urquelle (Sealyhamterrier)	Donka Lovu Zdar (Skotsk terrier)
19500603	2	hane	Balda Lovu Zdar	Buganier Urquelle (Sealyhamterrier)	Scotch Rose (Skotsk terrier)
	3	tik	Bota Lovu Zdar		
	4	tik	Baba Lovu Zdar		
19510529	5	hane	Capart Lovu Zdar	Adam Lovu Zdar	Baba Lovu Zdar
19520626	6	hane	Dareba Lovu Zdar	Balda Lovu Zdar	Scotch Rose (Skotsk Terrier)
	7	tik	Diana Lovu Zdar		
19520721	8	hane	Eso Lovu Zdar	Balda Lovu Zdar	Baba Lovu Zdar
19551104	9	hane	Fantom Lovu Zdar	Jasans Amorous Artilleryman (Sealyham)	Diana Lovu Zdar
	10	hane	Furiant Lovu Zdar		
	11	tik	Fenka Lovu Zdar		
19561019	12	hane	Gallant Lovu Zdar	Fantom Lovu Zdar	Baba Lovu Zdar
19561113	13	tik	Halali Lovu Zdar	Fantom Lovu Zdar	Fenka Lovu Zdar
19580801	14	hane	Chytrý Lovu Zdar	Fantom Lovu Zdar	Halali Lovu Zdar
	15/1	tik	Chrabrá Lovu Zdar		
19580813	16	hane	Iran Lovu Zdar	Fantom Lovu Zdar	Diana Lovu Zdar
	17	tik	Iris Lovu Zdar		
	18	tik	Ira Lovu Zdar		
19590413	19	hane	Jas Lovu Zdar	Fantom Lovu Zdar	Halali Lovu Zdar
	20/2	hane	Javor Lovu Zdar		
	21	tik	Jiskra Lovu Zdar		
	22	tik	Jana Lovu Zdar		
19601101	23	hane	Karel Lovu Zdar	Javor Lovu Zdar	Chrabrá Lovu Zdar
	24/3	tik	Káca Lovu Zdar		
19611128	25/5	hane	Lov Lovu Zdar	Javor Lovu Zdar	Chrabrá Lovu Zdar
	26/4	hane	Lesan Lovu Zdar		
	27/8	tik	Lovka Lovu Zdar		
	28/6	tik	Lapka Lovu Zdar		
	29/7	tik	Lasice Lovu Zdar		
19620629	30/10	hane	Morous Lovu Zdar	Javor Lovu Zdar	Halali Lovu Zdar
	31/11	hane	Mrak Lovu Zdar		
	32/9	hane	Mars Lovu Zdar		
	33/12	tik	Monika Lovu Zdar		
19630303	34/13	hane	Nos Lovu Zdar	Javor Lovu Zdar	Lovka Lovu Zdar
	35/14	tik	Nora Lovu Zdar		

Bilaga 2. Ett exempel på inavel i rasen.

Stamtavla för en tik född 2004.

Vitez Kvitko	Chram Kvitko		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar
		Ben Prasek		Rychlá Lovu Zdar
			Fuga del Monte	Yonk Lovu Zdar
				Tecka Lovu Zdar
	Gracia zum Lichtenrader Hof		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar
				Rychlá Lovu Zdar
		Ambra Laraff		Divoch Bard
				Fintidlo del Monte
	Chyba Kvitko		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar
		Ben Prasek		Rychlá Lovu Zdar
			Fuga del Monte	Yonk Lovu Zdar
				Tecka Lovu Zdar
Gracia zum Lichtenrader Hof		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar	
			Rychlá Lovu Zdar	
	Ambra Laraff		Divoch Bard	
			Fintidlo del Monte	
Ekipa Kvitko	Satan Kvitko		Ben Prasek	Echo Lovu Zdar
		Chram Kvitko		Fuga del Monte
			Gracia zum Lichtenrader Hof	Echo Lovu Zdar
				Ambra Laraff
	Kulicka Ginoch's Kvitko		Ben Prasek	Echo Lovu Zdar
				Fuga del Monte
		Elita Kvitko		Frederic zum Lichtenrader Hof
				Halali del Monte
	Chyba Kvitko		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar
		Ben Prasek		Rychlá Lovu Zdar
			Fuga del Monte	Yonk Lovu Zdar
				Tecka Lovu Zdar
Gracia zum Lichtenrader Hof		Echo Lovu Zdar	Vanek Lovu Zdar	
			Rychlá Lovu Zdar	
	Ambra Laraff		Divoch Bard	
			Fintidlo del Monte	

Bilaga 3. Ceskyterrier med flest svenska barnbarn, samt hanar med flest barnbarn internationellt.

Tabell 1. Avelsstruktur - barnbarn. De 20 hundar som har flest svenska barnbarn i april 2022.

Namn	Födelseår	Land	Svenskfödda	
			avkommor	barnbarn
DAINTY'S NON STOP	1993	Sverige	11	92
PALMIS MAJOR MITHRAS	1995	Sverige	23	65
PENDEVOUR PHELIPE	2009	UK	30	58
SELLANDAFJALLS IDUNN	2008	Sverige	28	58
CLE BAS ENDLESS LOVE	1993	Sverige	21	57
ASI DEL MONTE	1995	Tjeckien	34	55
EJHLE DEL MONTE DE HAYA	2013	Tjeckien	13	46
ALGOL STELLA SARENSIS	2010	Tjeckien	24	43
SELALON'S AMORS-ARROW	1992	Sverige	16	41
SELLANDAFJALLS GRIZLA	2005	Sverige	16	41
CANTABILE NADIR	1998	Finland	11	39
ULRIK VOM STUMPFEN TURM	2013	Tyskland	31	37
NARTOUN RECA CENEK	2015	Slovakien	30	36
SELLANDAFJALLS FLISA	2002	Sverige	11	36
ZIVOTNY'S JAVOR VYCHODU	2006	Norge	9	36
GOOD CHOISE GUELDER- ROSE	1997	Sverige	3	34
OFF THE BLUE HUNTER BOEFKE	2016	Tyskland	17	31
DAINTY'S QUELLE MALEUR	1994	Sverige	16	31
PALMIS VANEK VON KLANOVICE	2003	Sverige	16	28
PALMIS ISIS IRMA LA DOUCE	1992	Sverige	9	25

Tabell 2. Inavelsstruktur – barnbarn. De hanar som har flest barnbarn internationellt i april 2022.

Namn	Födelseår	Land	Internationellt födda	
			Avkommor	Barnbarn
ECHO LOVU ZDAR	1986	Tjeckien	60	523
BEN PRASEK	1989	Tjeckien	92	284
CHRAM KVITKO	1993	Tjeckien	62	261
MRAK LOVU ZDAR	1962	Tjeckien	45	222
DIVOCH BARD	1985	Tjeckien	120	220
VANEK LOVU ZDAR	1982	Tjeckien	24	214
LOTR KVITKO	1995	Tjeckien	33	206
CEDRO BOHEMICUS	1977	Tjeckien	35	166
TRYSK LOVU ZDAR	1965	Tjeckien	67	165
GRUNT DEL MONTE	1987	Tjeckien	51	155
ALFI TORPEDO	1980	Tjeckien	36	143
YONK LOVU ZDAR	1983	Tjeckien	21	142
RESINOUS BLUE ADMIRAL	2000	Norge	38	141
VITEZ KVITKO	1999	Tjeckien	44	114
SOLKUSTENS XORAY	1977	Sverige	27	112
IGNOR ZLATA CHARA	2006	Tjeckien	29	90
CARUSO VOM LICHTBLICK	1997	Tyskland	31	88
SOLKUSTENS BLUE DIAMOND	1983	Sverige	30	83
ANGEL EYES DAY BREAK	2006	Polen	22	83
ORFEUS KALIFA BOHEMICA	2013	Tjeckien	43	81